

Byla C-481/23 [*Sangas*]ⁱ

Prašymas priimti prejudicinį sprendimą

Gavimo data:

2023 m. liepos 26 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Audiencia Nacional (Ispanija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2023 m. liepos 24 d.

Prašomas perduoti asmuo:

JMTB

AUDIENCIA NACIONAL (Nacionalinis teismas, Ispanija)

SALA DE LO PENAL (Baudžiamųjų bylų kolegija)

<...>

<...> [informacija, susijusi su vidaus procesu]

**PRAŠYMAS PRIIMTI PREJUDICINĮ SPRENDIMĄ, TEIKIAMAS
EUROPOS SĄJUNGOS TEISINGUMO TEISMUI**

1. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą teikianti institucija:

<...> *Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional* (Nacionalinio teismo baudžiamųjų bylų kolegija)

2. <...> [Informacija apie į bylą įstojusias šalis]

ⁱ Šios bylos pavadinimas išgalvotas. Jis neatitinka jokios bylos šalies tikrojo vardo, pavardės ar pavadinimo.

3. Bylos dalykas ir faktinės aplinkybės

2022 m. vasario 21 d. nuosprendyje (*Repositorio Oficial de Jurisprudencia* (Oficialusis jurisprudencijos registras, toliau – ROJ): *Audiencia Nacional* nuosprendis Nr. 677/2022, ECLI:EN:AN:2022:677), patikslintame 2022 m. kovo 3 d. nutartimi <...>, be kita ko, nuteistajam JMTB, kaip įvykdžiusiam TRIS VIEŠIESIEMS FINANSAMS PAKENKUSIUS nusikaltimus ir vieną su PINIGŲ PLOVIMU susijusį nusikaltimą, buvo skirtos šios bausmės:

a) už kiekvieną iš trijų VIEŠIESIEMS FINANSAMS PAKENKUSIŲ nusikaltimų: 2 metų laisvės atėmimo bausmė ir 23 mln. EUR bauda už 2011 finansinius metus, 135 mln. EUR bauda už 2012 finansinius metus ir 140 mln. EUR bauda už 2013 finansinius metus; nuteistasis taip pat neteko galimybės trejus metus gauti valstybės subsidijų ar valstybės pagalbos ir teisės naudotis mokesčių ar socialinio draudimo lengvatomis arba paskatomis;

b) už nusikaltimą, susijusį su PINIGŲ PLOVIMU: 6 metų laisvės atėmimo bausmė ir 54 mln. EUR bauda.

Faktines aplinkybes, dėl kurių jis nuteistas, galima apibendrinti taip: Ispanijoje jis įsteigė kelias bendroves ir joms vadovauti paskyrė asmenis, fiktyviai veikusius kaip tariami direktoriai, siekdamas sukčiauti mokesčiais, t. y. išvengti angliavandenilių pardavimui Ispanijoje taikomo pridėtinės vertės mokesčio (PVM) mokėjimo Ispanijoje už 2011, 2012 ir 2013 finansinius metus. Be to, nuteistasis, norėdamas nuslėpti sukčiaujant įgytų sumų kilmę, Ispanijoje nurodė paimti lėšas iš bendrovių, kurios buvo naudojamos siekiant sukčiauti mokesčiais, ir jas pervesti kitoms schemoje dalyvaujančioms bendrovėms, taip pat į užsienyje esančias sąskaitas.

Paskelbus, kad nuteistasis pateikė kasacinį skundą dėl šio nuosprendžio, buvo atsisakyta leisti jam vykti į Rumuniją, tačiau nustačius, kad jis yra prie Kroatijos sienos (Rumunijos kryptimi), nurodyta nacionaliniu ir tarptautiniu mastu skelbti jo paiešką, jį sulaikyti ir suimti, taip pat buvo išduotas Europos ir tarptautinis arešto orderis.

Kartu su 2023 m. balandžio 4 d. Alba Julijos (Rumunija) apeliacinio teismo pranešimu buvo gauta 2023 m. kovo 13 d. sprendimo baudžiamojoje byloje Nr. 21, kuriuo atsisakyta vykdyti Europos arešto orderį (toliau – ir EAO) šio nuteistojo atžvilgiu, kopija.

Pirma, šio Rumunijos teismo sprendimo motyvuose nurodyta, kad nėra nė vieno iš privalomųjų atsisakymo vykdyti Europos arešto orderį pagrindų.

Antra, sprendime nagrinėjant, ar yra kuris nors iš neprivalomųjų atsisakymo vykdyti EAO pagrindų, nustatyta, kad prašomas perduoti asmuo pateikė dokumentus, įrodančius, kad jis be pertraukų ir teisėtai gyveno Rumunijos teritorijoje bent penkerius metus ir kad pareiškė, jog nepageidauja būti perduotas Ispanijos teisminėms institucijoms, o tai prilygsta atsisakymui vykdyti nuosprendį

išduodančiojoje valstybėje narėje, todėl teismas mano, kad yra atsisakymo perduoti pagrindas.

Be to, Rumunijos teismas pažymi, kad nacionalinės teisės aktuose numatyti nusikaltimai, dėl kurių Europos arešto orderį išdavusi teisminė institucija pirmojoje instancijoje pripažino prašomą perduoti asmenį kaltu, yra sukčiavimas mokesčiais ir pinigų plovimas ir kad bausmė už šiuos du nusikaltimus – laisvės atėmimas nuo trejų iki dešimties metų, todėl, jeigu Rumunijos teisminės institucijos būtų turėjusios jurisdikciją nagrinėti veikas, baudžiamosios atsakomybės senaties terminas būtų buvęs dešimt metų nuo paskutinės veikos (neveikimo) padarymo dienos. Rumunijos teismas konstatuoja, kad trys su sukčiavimu mokesčiais susiję nusikaltimai, už kuriuos nuteistas prašomas perduoti asmuo, buvo padaryti atitinkamai 2011, 2012 ir 2013 finansiniais metais, todėl galima pripažinti, kad senaties terminas prasidėjo ne vėliau kaip 2013 m. gruodžio 31 d.

Vis dėlto nepaisydamas pirma nurodytos informacijos, kad senaties terminas prasidėjo 2013 m. gruodžio 31 d. ir kad jis lygus 10 metų, teismas pateikė toliau nurodytus argumentus. *Tuo atveju, jeigu baudžiamosios atsakomybės senaties terminas nebūtų nutrauktas ar sustabdytas, jis būtų suėjęs 2021 m. gruodžio 30 d. (sic.);* nuo veikos padarymo nebuvo jokio pagrindo nutraukti baudžiamosios atsakomybės senaties eigą, nors *Audiencia Nacional* baudžiamųjų bylų skyrius aiškiai informavo Rumunijos institucijas, kad procesas nebuvo sustabdytas, nes vyko žodinis bylos nagrinėjimas ir dėl apkaltinamojo nuosprendžio buvo pateiktas kasacinis skundas.

Taigi Rumunijos teismas mano, kad yra du neprivalomieji atsisakymo vykdyti Europos arešto orderį pagrindai, todėl atsisako vykdyti šį orderį, išduotą prašomo perduoti asmens JMTB vardu:

- JMTB yra Rumunijos gyventojas,
- teismas mano, kad nusikaltimų senaties terminai būtų suėję, jeigu Rumunijos teisminės institucijos būtų turėjusios jurisdikciją nagrinėti šiuos nusikaltimus.

4. Svarbios nuostatos

2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (2002/584/TVR) 4 straipsnyje, be kitų neprivalomųjų Europos arešto orderio nevykdymo pagrindų, numatyta, kad šio orderio galima nevykdyti:

- *kai pagal vykdančiosios valstybės narės teisę yra suėjusi nusikaltimo arba bausmės senatis ir veika priklauso tos valstybės narės jurisdikcijai pagal jos pačios baudžiamąją teisę (4 punktas),*

– *jei Europos arešto orderis yra išduotas, siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje narėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo nacionalinę teisę (6 punktas).*

a) Pagal 4 straipsnio 4 punktą atsisakyti vykdyti perdavimą galima tik tuo atveju, jeigu EAO vykdanči valstybė pagal nacionalinę teisę turi jurisdikciją vykdyti baudžiamąjį persekiojimą už veikas, dėl kurių išduotas Europos arešto orderis, todėl gali taikyti nacionalinę teisę siekdama nustatyti, ar yra suėjęs jos teisėje numatytas nusikaltimo ar bausmės senaties terminas.

Priešingai, jeigu vykdančiosios valstybės teismai neturi jurisdikcijos nagrinėti veikų, dėl kurių išduotas EAO, jie negali priimti sprendimo dėl bausmės ar nusikaltimo senaties termino taikydami savo teisę, o turi laikytis valstybės, kurioje vykdomas baudžiamasis procesas, teisės.

b) Be to, 4 straipsnio 6 punkte leidžiama atsisakyti perduoti asmenį, jeigu įvykdytos trys sąlygos:

- Europos arešto orderis išduotas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo,
- prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje narėje arba yra jos pilietis ar gyventojas,
- vykdančioji valstybė imasi pati vykdyti šią bausmę ar sprendimą dėl įkalinimo pagal savo nacionalinę teisę.

5. Priežastys, dėl kurių šiam teismui kyla abejonių dėl Sąjungos teisės aiškinimo ar galiojimo

Atsižvelgiant į Rumunijos teismo sprendimą atrodo, kad nesilaikoma minėto pagrindų sprendimo principų, kurių turi laikytis visos Europos Sąjungos valstybės narės.

a) Visų pirma Rumunijos teismo sprendimu atsisakoma perduoti nuteistąjį JMTB motyvuojant tuo, kad pagal Rumunijos teisės aktus yra suėjęs nusikaltimų senaties terminas.

Vis dėlto šis sprendimas pagrįstas nusikaltimų senaties terminą reglamentuojančių teisės normų taikymu pagal Rumunijos teisės aktus, nors visos veikos, dėl kurių vykdomas baudžiamasis persekiojimas, padarytos Ispanijoje ir jas sudaro sukčiavimas mokesčiais, turintis įtakos Ispanijos ekonominiams interesams, todėl Rumunijos teismai jokių atveju neturėtų jurisdikcijos jų nagrinėti.

- b) Atrodo, kad atsisakymas perduoti prašomą perduoti asmenį motyvuojant tuo, kad jis yra Rumunijos gyventojas, neatitinka pagrindų sprendime nustatytų sąlygų, siekiant taikyti tą neprivalomąją atsisakymo perduoti sąlygą.

Nagrinėjamu atveju nėra įvykdyta pirmoji iš minėtų reikalaujamų sąlygų, nes baudžiamasis persekiojimas dėl veikų vis dar vyksta, nors pirmojoje instancijoje buvo priimtas apkaltinamasis nuosprendis prašomo perduoti asmens atžvilgiu.

Nors prašomas perduoti asmuo laikomas gyvenančiu Rumunijoje, nepaisant to, kad nagrinėjant bylą jam buvo leista tik trumpam atvykti į Rumuniją, atsisakiusios jį perduoti Rumunijos institucijos neįsipareigojo Rumunijoje įvykdyti bausmę, kuri gali būti galutinai paskirta šiam asmeniui, todėl, jeigu būtų taikoma ši taisyklė, būtų sudarytos sąlygos nebaudžiamumui už tas veikas.

Kaip nurodyta 2023 m. sausio 31 d. ESTT sprendimo (Roj: PTJUE 21/2023 – ECLI:EU:C:2023:57) 75 ir 76 punktuose, *pripažinimas, kad kiekviena valstybė narė gali šiuos pagrindus papildyti kitais pagrindais, leidžiančiais vykdančiajai teisminei institucijai nevykdyti Europos arešto orderio, pirma, kliudytų vienodai taikyti Pagrindų sprendimą 2002/584, nes jo taikymas būtų siejamas su nacionalinės teisės normomis, ir, antra, dėl to šio pagrindų sprendimo 1 straipsnio 2 dalyje įtvirtinta pareiga vykdyti Europos arešto orderius taptų neveiksminga, nes praktiškai kiekvienai valstybei narėi būtų leidžiama nevaržomai apibrėžti šios vykdančiosioms teisminėms institucijoms tenkančios pareigos apimtį. Toks aiškinimas trukdytų sklandžiam šiame pagrindų sprendime nustatytos supaprastintos ir veiksmingos nuteistų ar įtariamų pažeidus baudžiamosios teisės aktus asmenų perdavimo sistemos veikimui, taigi, prieštarautų šio sprendimo 67 punkte primintam šiuo pagrindų sprendimu siekiamam tikslui.*

Poreikis pateikti prejudicinį klausimą

Prejudicinį klausimą reikia pateikti atsižvelgiant į tai, kad šio teismo išduotas Europos arešto orderis tapo neveiksmingas tiek kalbant apie Rumuniją, kurioje pasislėpęs asmuo rado prieglobstį, tiek ir apie kitas Europos Sąjungos valstybes nares. Šiuo klausimu minėtame Rumunijos teismo sprendime numatyta: „*Europos arešto orderį vykdanči Rumunijos teisminė institucija prašo nacionalinio SIRENE biuro imtis reikiamų veiksmų, kad į Šengeno informacinės sistemos (SIS) prašymą, pateiktą kitos valstybės narės pagal Europos arešto orderį, kurį atitinkama teisminė institucija atsisako vykdyti, būtų įrašyta informacija apie galiojimą.*“

2023 m. sausio 31 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (didžiosios kolegijos) sprendimo (ECLI:EU:C:2023:57) 140 punkte nurodyta, kad jokioje Pagrindų sprendimo 2002/584 nuostatoje neatmetama galimybė *paeiliui* išduoti kelis Europos arešto orderius dėl asmens, įskaitant atvejus, kai atsisakyta vykdyti pirmąjį dėl to asmens išduotą Europos arešto orderį.

Vis dėlto to paties sprendimo 141 punkte taip pat teigiama, kad išduoti naują arešto orderį gali būti būtina, *kai pašalintos aplinkybės, kliudžiusios vykdyti*

ankstesnį Europos arešto orderį, arba kai sprendimas atsisakyti vykdyti šį Europos arešto orderį neatitiko Sąjungos teisės.

Taigi Europos Sąjungos Teisingumo Teismas turi nuspręsti, ar Rumunijos teismo sprendimas atitinka Sąjungos teisę, bent jau tam, kad būtų galima išduoti naują Europos arešto orderį prašomo perduoti nuteistojo atžvilgiu, galiojanti teritorijoje, kurioje jis pasislėpė siekdamas likti nenubaustas.

6. Atliktos procedūros

<...>

[Procesiniai veiksmai; šalių pastabos dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą; *Abogado del Estado* (Valstybės advokatūra) ir *Ministerio Fiscal* (Prokuratūra) pritaria tam, kad būtų pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą; nuteistasis JMTB tam prieštarauja].

7. Prejudiciniai klausimai

Pagal Europos Sąjungos sutarties 19 straipsnio 3 dalies b punktą ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prašoma priimti prejudicinį sprendimą dėl šių klausimų.

1^a. Atsižvelgiant į tai, kad 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (2002/584/TVR) 4 straipsnyje, be kitų neprivalomųjų Europos arešto orderio nevykdymo pagrindų, numatytas pagrindas, pagal kurį galima atsisakyti vykdyti EAO, jeigu jis yra išduotas siekiant įvykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, kai prašomas perduoti asmuo yra vykdančiojoje valstybėje narėje arba yra jos pilietis ar gyventojas, ir toji valstybė imasi vykdyti bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo pagal savo nacionalinę teisę (4 straipsnio 6 punktas):

a) Ar galima šį neprivalomąjį atsisakymo išduoti pagrindą taikyti ir tais atvejais, kai galutinis sprendimas dėl prašomo perduoti asmens dar nepriimtas?

b) Jeigu tokia galimybė būtų pripažinta, ar galima atsisakyti perduoti prašomą perduoti asmenį motyvuojant tuo, kad jis laikomas vykdančiosios valstybės gyventoju ir ši valstybė nesiima pati vykdyti tos bausmės arba sprendimo dėl įkalinimo pagal nacionalinę teisę?

2^a. Atsižvelgiant į tai, kad 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (2002/584/TVR) 4 straipsnyje, be kitų neprivalomųjų Europos arešto orderio nevykdymo pagrindų, numatytas pagrindas, pagal kurį galima atsisakyti vykdyti

EAO, kai pagal vykdančiosios valstybės narės teisę yra suėjusi nusikaltimo arba baudmės senatis ir veika priklauso tos valstybės narės jurisdikcijai pagal jos pačios baudžiamąją teisę (4 straipsnio 4 punktas), **ar galima ši neprivalomąjį EAO vykdymo pagrindą taikyti ir tais atvejais, kai nusikaltimo ar baudmės senaties terminas laikomas suėjusiu pagal vykdančiosios valstybės narės teisę, net jei šios valstybės teismai neturi jurisdikcijos nagrinėti veiku?**

<...>

[Teisėjų parašai]

DARBINIS VERTINIMAS